

Examenverslag van bedrijfseconomie havo, tweede tijdvak 2022

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag: *In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?*

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet vak gerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag.
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
1	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Tijdens het deel 'Begrippen'/'Emissie' van de uitleg 'Aandelen & obligaties' is besproken wat het verschil is in vergoeding van een aandeel en een obligatie. Dit verschil kon je gebruiken om deze vraag te beantwoorden.
	2	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je jouw algemene lees- en redeneervaardigheden gebruiken. Het kon hierbij helpen om nauwkeurig je einddoel en datums te markeren, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'. Aan het einddoel en de datum '1 februari 2020' kon je afleiden op welk deel van de grafiek je jouw antwoord kon baseren.
	3	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Procenten' is de formule voor procentuele verandering behandeld. Deze formule kon je gebruiken om het eerste punt te scoren.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Om het tweede punt te scoren, kon je gebruik maken van de uitleg 'Sparen'. Hierin is een aanpak besproken, waarmee je de eindwaarde van een spaarrekening op een bepaalde datum kan berekenen. De extra denkstap die je hier zelf kon zetten, was bedenken dat de aandelen uit deze vraag hetzelfde werkten als een spaarrekening, omdat ze jaarlijks stegen met hetzelfde percentage.
	4	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Om deze vraag te beantwoorden, kon je gebruik maken van de uitleg 'Sparen'. Hierin is een aanpak besproken, waarmee je de eindwaarde van een spaarrekening op een bepaalde datum kan berekenen. De extra denkstap die je hier zelf kon zetten, was bedenken dat de aandelen uit deze vraag hetzelfde werkten als een spaarrekening, omdat ze jaarlijks stegen met hetzelfde percentage. Je had bij deze opgave ook jouw antwoord nodig op vraag 3. In het 'Stappenplan examensom' is het belang besproken van het markeren van woorden in je einddoel, ook in je eigen antwoorden.
2	5	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De oprichtingseisen van de verschillende rechtsvormen zijn niet behandeld tijdens de cursus, omdat dit grotebakstof is.
	6	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je het 'Stappenplan examensom' gebruiken. Hierin is het belang besproken van het markeren woorden uit je einddoel, van datums en van voetnoten. De voetnoot en datums kon je gebruiken om erachter te komen op welke periode de balanspost 'Vooruitbetaalde huur' en de huurutgaven in april betrekking hadden. Dit kon je vervolgens gebruiken om de huurverlaging te berekenen. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met opgaves over transitorische/overlopende posten, bijvoorbeeld opgave 50 uit de opgavebundel.
	7	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je de examentip uit de uitleg 'Procenten' gebruiken. Hierin staat dat bij procenten na de woorden 'van de' altijd het bedrag komt dat 100% is. Dit kon je gebruiken om de inkopen te berekenen.

8	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het 'Stappenplan examensom' is het belang besproken van het markeren van datums en van woorden uit je einddoel in de tekst. Dit kon je helpen om in de tekst te vinden dat de btw eens per kwartaal verrekend werd, wat betekende dat je de btw posten van januari en februari ook mee kon nemen. Tijdens de cursus heb je kunnen oefenen met soortgelijke opgaven, bijvoorbeeld opgave 52 uit de opgavebundel.
9	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je de uitleg 'Lenen' gebruiken. Hierin is behandeld dat bij een annuïtaire lening het totaal aan interest en aflossing hetzelfde blijft. Dit was ook het geval bij deze opgave, waaruit je kon afleiden dat je het stappenplan 'Annuïteiten' uit de uitleg kon gebruiken. Het was hier belangrijk om alle datums en periodes nauwkeurig te markeren, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'. Deze datums en periodes kon je gebruiken om de nieuwe schuldrest van de lening te berekenen. Vervolgens kon je het stappenplan 'Annuïteiten' toepassen. Het markeren van je einddoel was ook belangrijk (zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'), zodat je niet vergat je antwoord af te ronden op hele euro's.
10	5	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het 'Stappenplan examensom' is het belang besproken van het markeren van 'inclusief/exclusief btw' en woorden uit je einddoel. Dit kon je het eerste punt opleveren. Vervolgens kon je de formule voor procentuele verandering uit de uitleg 'Procenten' gebruiken. Het was daarbij wel van belang om eerst de gemiddelde omzet per maand te berekenen, waarbij het markeren van woorden uit je einddoel kon helpen. Hiermee kon je het tweede en derde punt scoren. Om de laatste twee punten te pakken, kon je de examentip uit de uitleg 'Procenten' gebruiken. Daarin stond dat na de woorden 'van de' het bedrag komt waarvan je het genoemde percentage kan nemen. Dit kon je gebruiken om de NOW-tegemoetkoming te berekenen. Het markeren van je einddoel was ook belangrijk (zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'), zodat je niet vergat je antwoord af te ronden op hele euro's.
11	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier kon je het deel 'Break-even' van de uitleg 'Resultaat' gebruiken. In die uitleg is besproken wat het verschil is tussen variabele en constante kosten. Deze informatie kon je gebruiken om te bedenken welke kosten je wel en welke kosten je niet mee kon nemen. Daarnaast kon het helpen om nauwkeurig je einddoel en periodes te markeren, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'. Hieraan kon je zien dat de huur nog verlaagd kon worden met de NOW-tegemoetkoming. Ook kon je op deze manier zien welke bedragen precies meegenomen konden worden om de constante kosten van de juiste periode te berekenen. Het laatste punt kon je scoren door een conclusie te trekken volgens het ezelsbruggetje 'LEUC' uit het 'Stappenplan examensom'. Let op: er is een aanvulling op het correctievoorschrift gepubliceerd over deze vraag.
12	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om het eerste punt te scoren, kon je het 'Stappenplan examensom' gebruiken. Daarin is het belang besproken van het markeren van woorden uit je einddoel, ook in je eigen antwoorden. Hieraan kon je zien dat je jouw eigen antwoord op vraag 10 nodig had. Daarbij was het wel nodig om het te verdelen over drie maanden. Om het tweede punt te scoren kon je het deel 'Balansmutaties' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' gebruiken. Hierin is de formule voor het eindsaldo van liquide middelen (LM eind) behandeld. Met deze formule heb je tijdens de cursus ook kunnen oefenen, bijvoorbeeld met opgave 51 en 60 uit de opgavebundel. Voor dit punt kon je ook jouw eigen antwoorden op de vragen 7, 8, en 9 gebruiken. Om het laatste punt te scoren kon je een conclusie trekken volgens het ezelsbruggetje 'LEUC' uit het 'Stappenplan examensom'.

3	13	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op de hand-out over 'Rechtsvormen' stond beschreven wat het begrip 'rechtspersoon' betekent en op welke organisaties dit begrip van toepassing is. Deze informatie kon je gebruiken om antwoord te geven op deze vraag.
	14	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? De verschillende vormen van het aanvaarden van een erfenis waren tijdens de cursus te vinden op de begrippenlijst. Je hebt hier ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgave 260 uit de opgavebundel.
	15	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om het eerste punt te scoren, kon je het 'Stappenplan examensom' gebruiken. Daarin is het belang besproken van het markeren van voetnoten en van woorden uit je einddoel. Hieraan kon je zien hoe je de waarde van de woning kon berekenen en dat deze gemeenschappelijk bezit was van Sanne en Nico. Om het tweede punt te scoren kon je de uitleg 'Sparen' gebruiken. Hierin is besproken hoe je het eindsaldo van een spaarrekening kan berekenen. Je hebt met dit soort opgaven kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld opgave 133, 136 of 137 uit de opgavebundel. Het laatste punt kon je scoren door nauwkeurig woorden uit je einddoel te markeren in de tekst. Dit kon je wijzen naar de overige bezittingen van Nico, waarmee je de berekening compleet kon maken.
	16	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave had je jouw eigen antwoord nodig op vraag 15. In het 'Stappenplan examensom' is het belang besproken van het markeren van woorden uit je einddoel, ook in je eigen antwoorden. Dit kon helpen om het eerste punt van deze vraag te pakken. Om het tweede punt te scoren, kon het markeren van woorden uit je einddoel ook helpen. Dit kon je leiden naar het stuk tekst waarin stond hoe de legitieme portie (voor belasting) berekend kon worden. Het laatste punt kon je halen met behulp van de uitleg 'Financiële zelfredzaamheid'. Hierin is stap voor stap besproken hoe de erfbelasting berekend kan worden. Je hebt hier tijdens de cursus ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgave 258 en 263 uit de opgavebundel.
4	17	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor- en nadelen van het zzp-schap ten opzichte van werken in loondienst zijn besproken in de uitleg 'Personeelsbeleid'. Deze voor- en nadelen konden je hier twee punten opleveren.
	18	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het verschil tussen constante en variabele kosten is tijdens de cursus behandeld in het deel 'Break-even' van de uitleg 'Resultaat'. Dit verschil kon je gebruiken om antwoord te geven op deze vraag. Met dit verschil heb je ook kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgave 73 uit de opgavebundel.
	19	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om de eerste twee punten te halen bij deze vraag, kon je de formule voor de break-even afzet uit het deel 'Break-even' van de uitleg 'Resultaat' gebruiken. Met deze formule heb je tijdens de cursus ook kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij vraag 74 uit de opgavebundel. Om het laatste punt te scoren kon je gebruik maken van de formule voor de omzet, waarmee je de afzet kon berekenen. Deze formule kon je tijdens de cursus vinden op het formuleblad. Je hebt er ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgave 77 uit de opgavebundel.
	20	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De formule voor cashflow is tijdens de cursus niet besproken, aangezien dit grotebakstof is.
		1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het tweede punt van deze opgave kon je halen door nauwkeurig woorden uit je einddoel te markeren in de tekst, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'. Dit kon je leiden naar de doelstelling over de cashflow, waarin staat hoe de benodigde cashflow berekend kon worden. Bij deze berekening kon je de uitleg 'Lenen' gebruiken om de aflossing te berekenen. Aan de voetnoot onder de resultatenrekening kon je zien dat het om een lineaire lening ging. In het 'Stappenplan examensom' is het belang besproken van het markeren van voetnoten.

5	21	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Het verschil tussen een nv en bv is tijdens de cursus niet behandeld, omdat dit grotebakstof is.
	22	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je gebruik maken van jouw algemene redeneervaardigheden. Het kon hierbij helpen om te bedenken dat de meest bekende bedrijven allemaal nv's zijn.
	23	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je beantwoorden met het deel 'Kengetallen' van de uitleg 'Beoordelen' en het deel 'Begrippen' van de uitleg 'Aandelen & obligaties'. In de eerste uitleg zijn de betekenissen en de formules van liquiditeit en solvabiliteit besproken. In de tweede uitleg is het verschil in beloning voor het kopen van aandelen en obligaties besproken. Ook is hier besproken dat aandelen tot het eigen vermogen van een bedrijf horen terwijl obligaties bij het vreemd vermogen horen. Deze informatie kon je gebruiken om deze vraag te beantwoorden.
	24	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? De extra denkstap die je hier kon zetten, was bedenken dat het inschrijven van 80% op de emissie betekende dat 80% van het doelbedrag werd behaald. Hiermee kon je de waarde van de obligatielening berekenen. Vervolgens kon je het deel 'Lineair' van de uitleg 'Lenen' gebruiken om de interestkosten te berekenen. Met dit soort opgaven heb je tijdens de cursus kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgave 108 en 110 uit de opgavebundel.
	25	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je gebruik maken van jouw algemene lees- en rekenvaardigheden. Het kon hier helpen om woorden uit je einddoel te markeren in 'Informatiebron 3', zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'. Dit kon helpen om snel in de tekst te vinden hoe en waarmee je de NPS kon berekenen.
	26	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om deze vraag te beantwoorden, kon je het deel 'SWOT-analyse' uit de uitleg 'Ondernemen & marketing' gebruiken. Hierin is besproken hoe je stap voor stap kan bepalen bij welk deel van de SWOT-analyse een item hoort. Met soortgelijke opgaven heb je tijdens de cursus kunnen oefenen, bijvoorbeeld met opgave 235 en 242 uit de opgavebundel.
	27	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om het eerste punt te scoren (argument voor), kon je de examentip van het deel 'Begrippen' van de uitleg 'Aandelen & obligaties' gebruiken. Hierin stond wat de verhouding moet zijn tussen de emissie- en beurskoers voor een geslaagde aandelenemissie. Hier heb je tijdens de cursus ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgave 168 uit de opgavebundel.
		1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Om het tweede punt te scoren (argument tegen), kon je gebruik maken van jouw algemene lees- en redeneervaardigheden. Het kon hier bijvoorbeeld helpen om de grootte van de aandelenemissie te vergelijken met de beursinformatie op de dag van de emissie.
6	28	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het deel 'Balans' van de uitleg 'Aandelen & obligaties' is met behulp van een voorbeeld behandeld welke posten er veranderen bij een aandelenemissie en met welk bedrag. Dezelfde aanpak kon je gebruiken om deze vraag te beantwoorden.
	29	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier kon je de uitleg 'Personeelsbeleid' gebruiken. Daarin is besproken dat een zzp'er vaak meerdere opdrachtgevers heeft, wat je het eerste punt kon opleveren. Daarnaast hebben we in dezelfde uitleg ook besproken dat je als zzp'er niet in loondienst werkt, maar een vergoeding ontvangt. Hiermee kon je het tweede punt pakken. Je kon dit ook afleiden uit de titel van artikel 2.

	30	3	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Belanghebbenden bij organisaties en accountantsverklaringen zijn tijdens de cursus niet besproken, omdat dit grotebakstof is.
		64		

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	5	8%
II	48	75%
III	5	8%
IV	6	9%
	64	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 91% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet vak gerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavenbundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorkomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.